

МИРОНЕНКО В. П.,

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного права і процесу
(Національна академія внутрішніх справ)

ПИЛИПЕНКО С. А.,

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного права і процесу
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 347.51

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ПОТЕРПІЛИМ ВІД КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У ДЕЯКИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Розглядаються питання правового регулювання відшкодування шкоди, завданої особі вчиненням кримінального правопорушення. Здійснено аналіз законодавчої та правозастосовної практики деяких західно- та східноєвропейських країн щодо відшкодування шкоди особам, які потерпіли від злочинів. Сформульовано висновки та окремі рекомендації, які могли б бути використанні у процесі застосування цивільного законодавства України з питань відшкодування шкоди особам, які потерпіли від кримінального правопорушення за рахунок держави. Визначено деякі перспективи удосконалення чинного законодавства у зазначеній сфері.

Ключові слова: відшкодування шкоди, майнова шкода, моральна шкода, потерпілий, кримінальне правопорушення, насильницькі злочини, компенсація шкоди.

Рассматриваются вопросы правового регулирования возмещения вреда, причиненного лицу совершением уголовного преступления. Осуществлен анализ законодательной и правоприменительной практики некоторых западно- и восточноевропейских стран по возмещению вреда лицам, потерпевшим от преступлений. Сформулированы выводы и отдельные рекомендации, которые могли бы быть использованы при применении гражданского законодательства Украины по вопросам возмещения вреда лицам, потерпевшим от уголовного преступления за счет государства. Определены некоторые перспективы усовершенствования действующего законодательства в данной сфере.

Ключевые слова: возмещение вреда, имущественный вред, моральный вред, потерпевший, уголовное правонарушение, насильственное преступление, компенсация вреда.

The issues of legal regulation of the compensation for harm caused to a person by committing a criminal offense are considered. The analysis was performed with regard to legislative and law enforcement practice of some Western and Eastern European countries related to the compensation for harm for crime victims. Formulated conclusions and some recommendations that could be used in the application of civil legislation of Ukraine on the compensation for harm to persons who have suffered from a criminal offense at the expense of the state. Some perspectives of improvement of the current legislation in the mentioned sphere are determined.

Key words: compensation for harm, property damage, moral harm, victim, criminal offense, violent crime, amends for harm.

Вступ. На шляху до європейської спільноти Україна має вирішити низку першочергових завдань, одним із найважливіших з яких є узгодження національного законодавства з міжнародними стандартами та пріоритетами. Пріоритетом сучасного світу є забезпечення в повному обсязі громадянам кожної країни реалізації прав і свобод людини і громадянина. Попри всі зусилля держави та уповноважених державою інституцій, досягти такого рівня розвитку суспільства, де виключалось би порушення законності та правопорядку, що, своєю чергою, призводить до порушення прав особи, поки що не видається можливим.

Впродовж багатьох років залишаються дискусійними деякі правові та практичні аспекти відшкодування майнової та (або) моральної шкоди, що передбачено як спосіб захисту прав та інтересів особи за Цивільним кодексом України (далі – ЦК України). Насамперед, йдеться про шкоду, завдану незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду (ст. 1176 ЦК України) та шкоду, завдану кримінальним правопорушенням (ст. 1177 ЦК України) [1]. Варто констатувати, що нині найбільшу проблему становлять питання, пов'язані із застосуванням ст. 1177 ЦК України, за якою у разі невстановлення особи-злочинця відповідальність за відшкодування шкоди, завданої фізичній особі кримінальним правопорушенням, покладається на державу. Ця проблема поглиблюється ще й тим, що в Україні (попри існування цієї норми майже 15 років) відсутній дієвий, чітко налагоджений механізм такого відшкодування, а судова практика називає поодинокі випадки задоволення таких позовів. Навіть, якщо позов про відшкодування шкоди, завданої особі кримінальним правопорушенням, задовольняється, то, як правило, виконання такого рішення унеможливується за причин відсутності в бюджеті країни спеціальних коштів на таке відшкодування. В Україні існує декілька проблем, пов'язаних з виплатою компенсацій збитків жертвам від умисних насильницьких злочинів. За словами заступника Міністра юстиції України С. Глуценко, насамперед, це значна кількість постраждалих – щороку в середньому в Україні таких осіб понад 15 тисяч. Крім того, є велика кількість кримінальних проваджень, де не можна встановити особу злочинця. З огляду на цю ситуацію, логічним є надання жертві насильницькою злочину фінансової допомоги від держави, як це відбувається у країнах Європейського Союзу (далі – ЄС) [2, с. 311]. Вважаємо абсолютно вірною позицію М.В. Гузели, завдання моральної шкоди таким суспільно-небезпечним деліктом, яким є кримінальне правопорушення, завжди викликає відповідну реакцію на це суспільства і держави; таке діяння становить публічний інтерес, і тому держава і суспільство загалом зацікавлені в тому, щоб шкода була відшкодована, і щоб потерпіла особа зуміла реалізувати своє право на її відшкодування. Крім того, одним із напрямів посилення правових гарантій захисту прав та законних інтересів потерпілих від злочинного посягання осіб є покращення законодавчого врегулювання відшкодування завданої злочинцем шкоди [3, с. 5].

Важливість проблеми правового регулювання відшкодування шкоди особам, які потерпіли від кримінальних правопорушень, у тому числі питання вивчення досвіду європейських країн щодо юридичного права людини на відшкодування такої шкоди, зумовила неабиякий інтерес науковців до проведення відповідних доктринальних досліджень. Окремі питання відшкодування шкоди особам, які потерпіли від кримінальних правопорушень, розглядалися такими вітчизняними та зарубіжними науковцями, як Л.М. Баранов, Є.М. Валіахметова, В.В. Васильєв, В.В. Владимірова, М.В. Гузела, Д.Ф. Плачков, П.М. Рабінович, С.Є. Сиротенко, Т.Л. Сироїд, М.І. Сірий, М.П. Ткач, С.І. Шимон та ін.

Постановка завдання. Метою статті є окреслення загальних засад правового регулювання відшкодування шкоди потерпілим від кримінальних правопорушень у деяких європейських країнах та визначити, які з них можна та доцільно застосовувати, вирішуючи аналогічні питання в Україні.

Результати дослідження. Однією з перших країн в Європі, де було ухвалено спеціальний закон про відшкодування завданої злочинцем шкоди, стала Фінляндія (1973 р.). Незважаючи на те, що це був перший досвід правової регламентації питання про компенсацію шкоди, завданої злочинцем, закладені у фінському законодавстві правові норми були згодом

підтримані та розвинуті законодавством багатьох європейських країн. Показовою стала норма, що дія закону поширювалась на злочини, вчинені на території країни – незалежно від громадянства потерпілого або громадянства злочинця. Винятком із цього загального правила варто вважати те, що коли потерпілий і правопорушник проживали в момент вчинення злочину в Фінляндії тимчасово (а нині не є громадянами держав-членів ЄС), компенсація надається лише за певних обставин. Фінський закон передбачає можливість компенсації потерпілим всіх видів особистої шкоди та шкоди, завданої майну внаслідок вчинення будь-яких злочинів, крім дорожньо-транспортних, що підпадають під дію спеціального законодавства. Потерпілим відшкодовуються витрати, пов'язані з непрацездатністю, лікуванням та подальшим медичним обслуговуванням, інвалідністю. Варто окремо підкреслити, що за фінським законодавством підлягають обов'язковому відшкодуванню навіть збитки, спричинені втраченою одягу, певних предметів, зокрема, розбитих окулярів тощо. У разі смерті потерпілого визначеній законом категорії осіб – одному із подружжя, неповнолітнім дітям відшкодовується шкода, завдана смертю потерпілого, що включає в себе витрати на догляд за дітьми, поховання жертви, моральну шкоду. Фінляндія є однією з небагатьох країн, де не створено спеціального компенсаційного фонду і допомога потерпілим від злочинів виплачується Державним казначейством.

Серед західноєвропейських країн, які першими в своєму законодавстві закріпили норму про необхідність і обов'язковість відшкодування шкоди потерпілим – жертвам насильницьких злочинів, варто назвати Федеративну Республіку Німеччина та Бельгію. Саме в цих країнах право на відшкодування шкоди, завданої злочинцем, коштом держави, почало розглядатися як складова частина соціального права на компенсацію, незалежно від будь-яких претензій жертви щодо отримання відшкодування від самого правопорушника.

Так, у Німеччині питання про державну компенсацію шкоди регулюється Кримінальним кодексом та Законом про відшкодування жертвам насильницьких дій (1985 р.). З боку держави особам, яким було завдано шкоду здоров'ю в результаті вчинення проти них умисного насильницького діяння, гарантується забезпечення медичної допомоги, пенсії або догляд відповідно до поданої заяви. Зокрема, відповідно до закону, підлягають компенсації: медичні витрати; витрати на психологічну допомогу; професійна реабілітація; пенсії для інвалідів-потерпілих, якщо працездатність потерпілого зменшилась внаслідок вчиненого діяння; вартість проведення фізичної терапії; витрати на поховання; витрати на підтримку сімей потерпілих, що втратили годувальника. Розмір такої компенсації залежить від рівня наслідків ушкодження (GdS)¹. Так, рівень наслідків від 10 до 20 GdS надає право на отримання одноразової виплати у розмірі 714 євро, у разі GdS від 30 до 40 – одноразова виплата становить 1 428 євро, у разі GdS від 50 до 60 – 5 256 євро, у разі GdS від 70 до 90 – 9 192 євро, та у разі 100 GdS – 14 976 євро. За умови втрати кількох кінцівок або тяжких опіків одноразова виплата становить 25 632 євро. Якщо особа померла внаслідок ушкодження, то одноразова виплата для повних сиріт становить 2 364 євро, для сиріт – 1 272 євро, а в інших випадках – 4 488 євро [4, с. 157].

Має бути «взято на озброєння» українським законодавцем і те, що компенсаційні виплати здійснюються незалежно від наявності заяви жертви до органу правопорядку та незалежно від завершення досудового розслідування, адже достатнім є сам факт відкриття провадження.

Разом із тим законом встановлено деякі спеціальні умови, за яких завдана шкода може бути відшкодованою коштом держави: по-перше, надається потерпілим від умисних насильницьких дій, у тому числі діянь, що мають характер сексуального насильства; по-друге, необхідною є наявність, у результаті нападу, фізичної або психічної шкоди; по-третє, компенсація у вигляді щомісячних пенсійних виплат виплачується тільки тоді, коли завдані ушкодження здоров'ю мають постійний характер; по-четверте, щомісячні пенсійні виплати як компенсація за травми для здоров'я виплачується у фіксованих сумах, які регулюються

¹ Абревіатура з німецької мови «Grad der Schädigungsfolgen»

залежно від ступеня травми і щорічно коригуються; по-п'яте, рішення про відшкодування та розмір такої компенсації визначається судом під час постановлення вироку у справі. Особливо потребує виділення положення, закріплене Кримінальним кодексом Німеччини (§ 46a), за яким повне або часткове відшкодування шкоди потерпілому особою, яка вчинила кримінально каране діяння, є обставиною, яка може пом'якшити покарання [5, с. 3].

У Бельгії питання щодо надання допомоги потерпілим від злочинів врегульовані Законом «Про податкові та інші заходи» (1985 р.) і містяться в окремому розділі «Державна допомога потерпілим від насильницьких злочинів». Відповідно до названого закону підлягають відшкодуванню моральна шкода, витрати, пов'язані із лікуванням, якщо шкода завдана здоров'ю (медичні витрати), витрати, пов'язані із тимчасовою або постійною втратою працездатності; естетична шкода.

Бельгійське законодавство чітко визначає коло осіб, які можуть звертатися за відшкодуванням шкоди, завданої злочинцем. До таких осіб зараховано: потерпілого, якому завдано серйозної фізичної чи психічної шкоди – як прямий результат умисного насильницького діяння; утриманців потерпілого, якщо внаслідок смерті потерпілого вони опинилися в скрутному матеріальному становищі; батьків чи інших осіб, які піклуються про неповнолітнього, якщо внаслідок умисного насильницького злочину він потребує довгострокового медичного або терапевтичного лікування; близьких родичів осіб, які вважаються безвісти відсутніми, – ймовірно, через вчинення умисного насильницького злочину проти них.

Водночас варто зазначити, що, крім визначення кола осіб, які набувають права на державну допомогу, законодавством Бельгії встановлено граничні розміри такої допомоги (максимальна межа – 62 000 євро) та розмір допомоги залежно від виду завданої шкоди. Якщо шкода завдана здоров'ю особи, то право на допомогу виникає, якщо сума витрат особи становить до 4 000 євро. Якщо ж особа втратила доходи або вони відчутно зменшилися внаслідок тимчасової або постійної непрацездатності, то вона може претендувати на отримання допомоги, якщо сума шкоди перевищує 500 євро. У виняткових випадках може бути прийняте рішення про надання тимчасової допомоги, максимальний розмір якої не перевищує 15 000 євро [6].

З метою практичного вирішення питання про відшкодування шкоди, завданої злочинцем, у Бельгії створений Спеціальний фонд, з якого потерпілі від злочинів отримують грошове відшкодування від держави, фінансування якого здійснюється з бюджету Міністерством юстиції країни. Крім того, створена та діє Комісія з допомоги потерпілим від насильницьких злочинів, яка, власне, і ухвалює рішення про надання допомоги. За необхідності Комісія може отримувати від суду чи органів розслідування матеріали, що стосуються стану здоров'я потерпілих.

Важливим, з нашої точки зору, є положення бельгійського законодавства, за яким неповідомлення поліції про вчинений злочин не позбавляє потерпілого права на відшкодування завданої шкоди. Якщо особу злочинця встановлено, потерпілий має спочатку спробувати отримати відшкодування від нього шляхом подання цивільного позову [4, с. 18].

У Франції правове регулювання компенсації шкоди, завданої потерпілим, від злочинів здійснюється однойменним законом (1990 р.), законодавством про страхування та положеннями Кримінального кодексу і Кодексу кримінального провадження.

Визначаючи коло осіб, які мають право на відшкодування шкоди, французький законодавець, на відміну від Німеччини та Бельгії, вийшов за національні рамки, значно розширивши географічні межі можливого місця скоєння злочину, а також не ставлячи в залежність громадянство особи у процесі визнання її потерпілою від злочину. Так, право на відшкодування шкоди мають громадяни Франції, в тому числі у тих випадках, коли злочин було вчинено за кордоном, а також громадяни держав-членів ЄС або країн, з якими Франція підписала міжнародний договір за умови, що злочин було вчинено на території Франції [7].

Французьке законодавство, як, до речі, і українське, ґрунтується на принципі повного відшкодування шкоди. Відповідно до положень Кримінального кодексу Франції, відшкодуванню підлягають: шкода, завдана внаслідок застосування до особи насильства, що мало

фізичний чи сексуальний характер; витрати на лікування та втрату доходу (якщо внаслідок вчинення злочину особа втратила працездатність, строком не менше ніж на один місяць); витрати на утримання внаслідок смерті потерпілого-годувальника. Французьке законодавство також містить норму про те, що позов про відшкодування шкоди має подаватися протягом трьох років із моменту, коли злочин було вчинено, але не пізніше року після завершення кримінального провадження. В іншому разі право вимагати відшкодування втрачається.

З метою вирішення питання про призначення компенсації у Франції функціонують Комісії з відшкодування шкоди потерпілим від злочинів, які створюються при кожному місцевому суді. Комісія складається з двох суддів і одного спостерігача від громадськості. Члени комісії та їх заступники призначаються на три роки рішенням загальних зборів суддів відповідного суду.

З 1990 р. у Франції створено Гарантійний фонд для потерпілих від терористичних актів та інших злочинів, до складу якого входять: представник страхового сектора, чотири представники різних міністерств, три члени Асоціації потерпілих від злочинів і президент Державної ради. Гарантійний фонд отримує фінансування таким чином: 75% коштів надходить від разової сплати у розмірі 3,30 євро у процесі укладення кожного договору страхування товарів, придбаних в юридичної особи, що розміщується у Франції; 20% коштів надходить від сплати штрафів засудженими за вчинення злочинів; 5% коштів надходять разом з іншими інвестиціями Фонду.

У Нідерландах питання відшкодування шкоди потерпілому врегульовано кримінальним та кримінально-процесуальним законодавством, а також Законом про посилення становища потерпілого в кримінальному провадженні (2009 р.).

Законодавством Нідерландів визначено умови відшкодування шкоди потерпілому з боку держави. До таких умов належать отримання потерпілим серйозної травми внаслідок вчинення насильницького злочину, а також спричинення йому смерті. При цьому серйозними травмами вважаються: пошкодження, внаслідок яких у потерпілого виникла непрацездатність або нездатність виконувати повсякденні завдання не менше, аніж шість тижнів; травми з довгостроковими, постійно видимими функціональними наслідками (психічні травми, наявність видимих шрамів та інших тілесних ушкоджень); травми, які були об'єктивно небезпечними для життя.

Особливістю законодавства Нідерландів є те, що потерпілий може звернутися з вимогою про відшкодування шкоди як на стадії досудового розслідування, так і під час судового провадження. У разі припинення провадження потерпілий має право звернутися із позовом у порядку цивільного судочинства.

Спільним із законодавством Німеччини є положення законодавства Нідерландів, що для отримання відшкодування коштом держави вистачить самого факту відкриття провадження. Не ставиться в залежність право на відшкодування і факт завершення досудового розслідування чи судового розгляду.

Будь-яких формальних вимог щодо змісту заяви про відшкодування шкоди законодавство не містить. Проте в ній обов'язково мають перераховуватися травми і ушкодження, отримані потерпілим, визначатися сума відшкодування з наведенням обрахунків та наводитися інші необхідні докази шкоди, завданої вчиненням злочину.

Щодо компенсаційних виплат, які надаються потерпілим, то нині за майнові збитки може бути виплачено 22 700 євро і 9 100 євро – за моральні страждання. Мінімальна виплата «за стрес» становить 454 євро. У разі отримання потерпілим страхових виплат від суми страхової виплати вираховується сума відшкодування, сплачена державою. У компенсації коштом державного бюджету може бути відмовлено, якщо потерпілий сприяв вчиненню злочину, діяв необачно щодо злочинця.

У Нідерландах також створено і функціонує Фонд відшкодування шкоди від насильницьких злочинів, в якому джерелом фінансування виплат є державні кошти і який підзвітний Міністерству юстиції Нідерландів [4, с. 196–198]. Фонд ретельно перевіряє запити про відшкодування шкоди на предмет шахрайства, яке може полягати в: поданні запиту з

посиленням на насильницький злочин, який насправді не мав місця; вказівці на більш тяжку шкоду, ніж та, яка була справді завдана злочинцем; вказівці на завищену вартість втраченої речі або на неіснуючі збитки; наданні неправдивих свідчень.

Завершуючи нашу наукову розвідку, варто погодитись із загальним висновком: у багатьох країнах світу запроваджено систему відшкодування шкоди, за якою усунення наслідків злочину, у тому числі шляхом відшкодування завданої потерпілому шкоди, здійснюється державою коштом спеціальних цільових фондів для матеріальної підтримки потерпілих – як державних, так і приватно-комерційних [8, с. 125]. Грошові ж кошти, виплачені потерпілому, мають повертатися до бюджету у вигляді відрахувань від заробітку засудженого, вартості конфіскованого в нього майна тощо [9, с. 51].

Висновки. Протягом багатьох років у нашій державі обговорюється проблема дотримання прав людини, в тому числі і питання реалізації права на відшкодування шкоди, завданій фізичній особі вчиненням кримінального правопорушення. Науковці та інші фахівці неодноразово наголошували і наголошують нині, що першочергове значення для України в рамках євроінтеграційних процесів має створення спеціального Державного фонду, визначення джерел його формування, виділення окремого відомства, відповідального за реалізацію державної політики в сфері відшкодування шкоди фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення, коштом держави. На наш погляд, у процесі вирішення проблеми фінансування заходів, спрямованих на відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, доцільно вивчати та застосовувати досвід європейських країн, де завдання щодо надання правової та соціальної допомоги, а також компенсації шкоди жертвам злочинів покладається на органи юстиції. Зокрема, таку функцію виконують Міністерства юстиції або інші аналогічні до них відомства у Чехії, Данії, Фінляндії, Швейцарії, Франції, Люксембурзі, Норвегії. У Швеції завдання щодо одержання запитів із вжиття відповідних заходів покладено на Міністерство закордонних справ (у частині реалізації Європейської конвенції про відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів), але загальну координацію здійснює Міністерство юстиції [10].

Виконуючи завдання щодо удосконалення компенсаційних механізмів із відшкодування шкоди, а також із метою узгодження норм національного законодавства із практикою Європейського суду з прав людини, доцільно було б визначити, що право на відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, у разі невстановлення особи-злочинця мають: громадяни України, яким було завдано шкоди в межах України, також поза її межами – у країнах, з якими укладено договір про надання правової допомоги; іноземні громадяни, особи без громадянства, які перебували в момент скоєння проти них злочину на території України (в т.ч. транзитом).

Нині в Україні розроблено кілька законопроектів, покликаних вирішити окреслену проблему. Зокрема, це Закон України «Про ратифікацію Європейської конвенції про відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів», Закон України «Про компенсацію збитків жертвам умисних насильницьких злочинів», а також Закон про внесення змін до Бюджетного кодексу України, який передбачає створення Державного фонду компенсації збитків жертвам злочинів. Отже, перші кроки зроблено. Залишається тільки чекати з надією, що механізм реалізації названих законів не розтягнеться на роки.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (ред. 04.11.2018 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
2. Маланчук П.М., Невмержицька Ю.А. Відшкодування збитків потерпілим від насильницьких злочинів. *Молодий вчений*. 2017. № 4 (44). С. 310–313.
3. Гузела М.В. Відшкодування заподіяної злочинцем шкоди за ініціативою суду в кримінальному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів : 1999. 26 с.
4. Відшкодування потерпілим від насильницьких злочинів: європейські стандарти і зарубіжне законодавство / За заг. ред.. О.А. Банчука. Київ : Москаленко О.М., 2015. 268 с.

5. Уголовный кодекс ФРГ / Пер. с нем. Москва : ИКД «Зерцало-М», 2001. 208 с.
6. European tort law 2009 / Helmut Koziol, Barbara C. Steininger (eds). Berlin ; New York : Walter de Gruyter, P. 570.
7. Уголовный кодекс Франции / Науч. ред. Л.В. Головкин, Н.Е. Крыловой; пер. с фр. и предисл. Н.Е. Крыловой. Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2002. 650 с.
8. Хмельова Н.А. Проблеми реалізації прав потерпілих від злочину осіб на відшкодування шкоди державою. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 129. С. 122–129.
9. Мазалов А.Г. Нерешенная проблема возмещения вреда потерпевшему от преступления. *Правоведение*. 1977. № 3. С. 47–54.
10. Європейська конвенція про відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів від 24 листопада 1983 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_319.

НЕКІТ К. Г.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)

УДК 347.23:004.4

ВІРТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ

Статтю присвячено дослідженню поняття та сутності віртуальної власності як особливого права на віртуальне (цифрове) майно. Проаналізовано об'єкти права віртуальної власності, сформульовано висновок, що такі об'єкти, по суті, є безтілесними речами. Такий висновок дозволяє говорити про можливість поширення на віртуальні речі режиму права власності. Проведено розмежування права віртуальної та інтелектуальної власності. Виявлено специфічні риси віртуальної власності, що дають змогу відмежувати її від інтелектуальної власності та підкреслюють необхідність самостійного існування права віртуальної власності.

Ключові слова: *віртуальна власність, інтелектуальна власність, право власності, внутрішньоігрові предмети, онлайн ігри, ігрові акаунти, безтілесні речі.*

Статья посвящена исследованию понятия и сущности виртуальной собственности как особого права на виртуальное (цифровое) имущество. Проанализированы объекты права виртуальной собственности, сделан вывод о том, что такие объекты, по сути, являются бестелесными вещами. Такой вывод позволяет говорить о возможности распространения на виртуальные вещи режима права собственности. Проведено разграничение права виртуальной и интеллектуальной собственности. Выявлены специфические черты виртуальной собственности, которые позволяют отмежевать ее от интеллектуальной собственности и подчеркивают необходимость самостоятельного существования права виртуальной собственности.

Ключевые слова: *виртуальная собственность, интеллектуальная собственность, право собственности, внутриигровые предметы, игровые аккаунты, бестелесные вещи.*

